

АГУУЛГА

ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ	3
БҮЛЭГ-1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	4
1.1. Төслийн байршил	4
1.2. Орчны төлөв байдал.....	5
1.3. Ордын геологийн нөөц.....	6
1.4. Ордын үйлдвэрлэлийн нөөц.....	6
1.5. Уурхайн хүчин чадал, ажиллах горим	7
1.5.1. Уурхайн хүчин чадал.....	7
1.5.2. Уурхайн ажиллах горим.....	7
1.6. Уурхайн талбайд ашиглалт явуулах дараалал	7
1.7. Уурхайн үндсэн тоног төхөөрөмжийн иж бүрдэл	8
1.8. Үйлдвэрийн хүчин чадал, ажиллах горим.....	8
1.9. Үйлдвэрийн үндсэн тоног төхөөрөмжийн иж бүрдэл.....	11
БҮЛЭГ-2. ТӨСЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИНД ҮЗҮҮЛЭХ ГОЛ БОЛОН БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛҮҮД	12
2.1. Агаарын чанарт нөлөөлөх байдал.....	12
2.2. Хөрсний чанарт нөлөөлөх байдал	12
2.3. Усны чанарт нөлөөлөх байдал	12
2.4. Ургамалан нөмрөгт нөлөөлөх байдал.....	13
2.5. Амьтны аймагт нөлөөлөх байдал.....	13
2.6. Төсөл хэрэгжих орчны түүх соёлын дурсгалт зүйлс	13
2.7. Төслийн болзошгүй нөлөөллүүд.....	14
БҮЛЭГ-3. ТӨСЛИЙН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН	15
3.1. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	15
3.2. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний биелэлт	16
3.3. Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт.....	21
3.4. Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт.....	22
3.5. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	22
3.6. Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт	22
3.7. Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт	24
3.8. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн биелэлт	27
3.9. Аймаг, нийслэлийн засаг даргын шаардлагаар биелүүлсэн арга хэмжээ	31
3.10. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлт	32
3.11. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө, төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөөний биелэлт	33
3.12. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн нэгтгэл.....	34
ДҮГНЭЛТ	35

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1.1. Тусгай зөвшөөрлийн талбайн булангийн цэгүүдийн солбилцол.....	4
Хүснэгт 1.2. “Ногоон толгой-1” тоосгоны шаврын ордын батлагдсан геологийн нөөц	6
Хүснэгт 1.3. “Ногоон толгой-1” тоосгоны шаврын ордын үйлдвэрлэлийн нөөц.....	6
Хүснэгт 1.4. Уурхайн ажиллах горим, хүчин чадал.....	7
Хүснэгт 1.5. Уурхайн үндсэн тоног төхөөрөмжүүд.....	8
Хүснэгт 1.6. Тоосго үйлдвэрлэлийн хүчин чадал төлөвлөлт	8
Хүснэгт 1.7. Тоосгоны үйлдвэрийн ажиллах горим, хүчин чадал.....	9
Хүснэгт 1.8. Тоосго үйлдвэрлэлийн үндсэн тоног төхөөрөмжүүд	11
Хүснэгт 2.1. Байгаль орчинд үзүүлэх болзошгүй нөлөөллийн хэлбэр, үргэлжлэх хугацаа	14
Хүснэгт 3.1. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	15
Хүснэгт 3.2. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөлт.....	21
Хүснэгт 3.3. Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт	23
Хүснэгт 3.4. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт	26
Хүснэгт 3.5. Удирдлага зохион байгуулалтын талаар авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	32
Хүснэгт 3.6. Олон нийтэд төлөвлөгөөний биелэлтийг тайлагнах хуваарь	33
Хүснэгт 3.7. 2023 оны БОМТ-ний нийт зардал, биелэлтийн үзүүлэлтүүдийн харьцуулалт.....	34

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 1.1. Төслийн талбайн байршлын зураг	4
Зураг 1.2. Тоосго үйлдвэрлэлийн технологийн дамжлага схем.....	10
Зураг 1.3. Тоосго үйлдвэрлэлийн тоног төхөөрөмжийн дамжлага схем.....	11
Зураг 3.1. Хиймэл нуур, цөөрөм үүссэн байдал	16
Зураг 3.2. Хиймэл нуурын усыг соруулж техникийн нөхөн сэргээлт хийхэд бэлтгэсэн байдал.....	16
Зураг 3.3. Эвдэрсэн талбайг түрж тэгшилж байгаа нь.....	17
Зураг 3.4. Уурхайн талбайд нөхөн сэргээлт хийж буй байдал-1	17
Зураг 3.5. Уурхайн талбайд нөхөн сэргээлт хийж буй байдал-2	18
Зураг 3.6. Уурхайн талбайд нөхөн сэргээлт хийж буй байдал-3	19
Зураг 3.7. Нөхөн сэргээлт хийсний дараах байдал.....	20
Зураг 3.8. Дүйцүүлэн хамгаалах чиглэлээр мод тарьсан ажлын тайлан	21
Зураг 3.9. Ажилчдын хөдөлмөр хамгааллын хувцас, хэрэгслүүд.....	22
Зураг 3.10. Аюулгүй ажиллагааны самбар.....	23
Зураг 3.11. Гал унтраах аюулгүй ажиллагааны хэрэгслүүд	23
Зураг 3.12. Хог хаягдлыг ачиж тээвэрлэх гэрээ, төлбөрийн баримт	25
Зураг 3.13. Өөрийн талбай дахь 1980-1990 онуудад үүссэн хур хогноос цэвэрлэсэн байдал.....	25
Зураг 3.14. Бохир ус татан зайлуулах гэрээ, төлбөрийн баримт.....	26
Зураг 3.15. Хөрсний шинжилгээний хариу.....	27
Зураг 3.16. Усны шинжилгээний хариу-1	28
Зураг 3.17. Усны шинжилгээний хариу-2	29
Зураг 3.18. Агаар, дуу чимээний хэмжилтийн үр дүн	30
Зураг 3.19. Нийгмийн хариуцлагын гэрээ, 2021-2023 он	31

ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

№	ҮЗҮҮЛЭЛТ	УТГА
1	Төсөл хэрэгжүүлэгч байгууллага	“ТӨГС-ЭРХЭС” ХХК
2	Төсөл хэрэгжүүлэгчийн улсын бүртгэлийн мэдээлэл	Улсын бүртгэлийн дугаар: 9011137056 Бүртгэсэн огноо: 2008.02.19 Регистрийн дугаар: 5200288
3	Төсөл хэрэгжүүлэгчийн хаяг	Улаанбаатар хот, Налайх дүүрэг, 3-р хороо, Ногоон толгой-1.
4	Төсөл хэрэгжүүлэгч байгууллагын удирдлагын мэдээлэл	Захирал: Г.Ганхуяг Утас: 9905-2599
5	Төслийн нэр	Улаанбаатар хотын Налайх дүүргийн нутагт орших “Ногоон толгой-1” нэртэй тоосгоны шаврын ордыг ил уурхайн аргаар ашиглах, тоосго үйлдвэрлэх төсөл
6	Төслийн байршил	Улаанбаатар хот, Налайх дүүрэг, 3-р хороо
7	Ашигт малтмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн дугаар	MV-013499
8	Тусгай зөвшөөрлийн хугацаа	Олгосон огноо : 2008.04.08 Дуусах огноо: 2037.02.09
9	Тусгай зөвшөөрлийн талбайн хэмжээ	10.6 га
10	Ордын батлагдсан геологийн нөөц	291.15 мян.м ³
11	Ордын үйлдвэрлэлийн нөөц	225.0 мян.м ³
12	Шавар олборлолтын жилийн хүчин чадал	11.25 мян.м ³
13	Тоосго үйлдвэрлэлийн жилийн хүчин чадал	4.0 сая ширхэг

БҮЛЭГ-1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

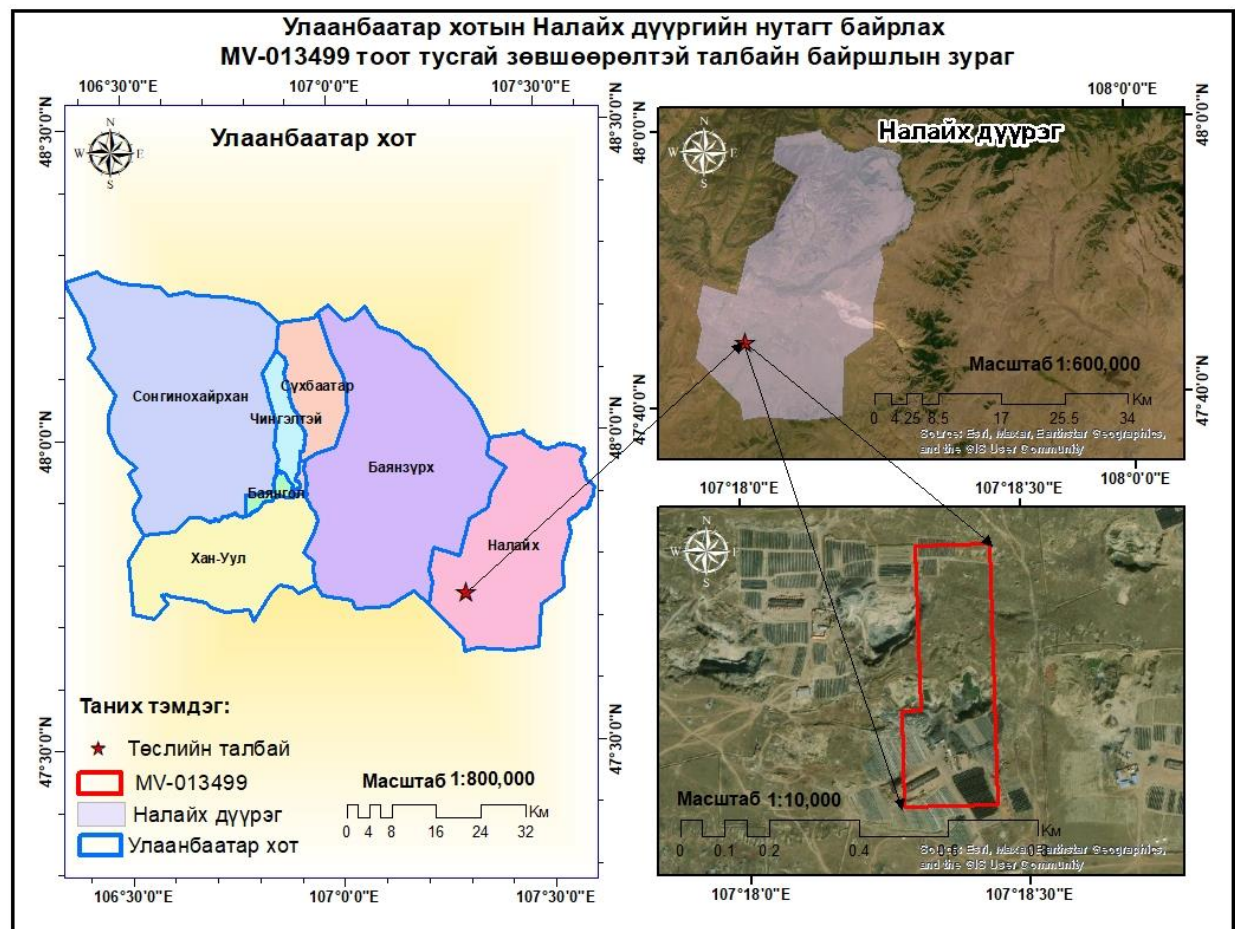
1.1. Төслийн байршил

“Ногоон толгой-1” тоосгоны шаврын уурхай нь засаг захиргааны нэгжийн хувьд Улаанбаатар хотын Налайх дүүргийн нутагт хамаарах бөгөөд Улаанбаатар хотын төвөөс 36 км зайд байр зүйн зургийн L-48-11 тоот хавтгайд оршино.

Уг орд байрлаж буй нийт 10.6 га талбай бүхий MV-013499 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн талбайн булангийн цэгүүдийн солбилцолыг дараах хүснэгтэд харуулав.

Хүснэгт 1.1. Тусгай зөвшөөрлийн талбайн булангийн цэгүүдийн солбилцол

№	Тусгай зөвшөөрлийн дугаар, талбайн нэр	Талбайн хэмжээ, га	Солбилцол	
			Өргөрөг	Уртраг
1	MV-013499 Ногоон толгой-1	10.6	47° 44' 35.77"	107° 18' 26.37"
2			47° 44' 35.77"	107° 18' 16.37"
3			47° 44' 42.77"	107° 18' 16.37"
4			47° 44' 42.77"	107° 18' 18.37"
5			47° 44' 54.77"	107° 18' 18.37"
6			47° 44' 54.77"	107° 18' 26.37"

Зураг 1.1. Төслийн талбайн байршилын зураг

1.2. ОРЧНЫ ТӨЛӨВ БАЙДАЛ

Уул зүй: Уул зүйн хувьд ордын район нь Хэнтийн уулархаг мужийн баруун урд хэсэгт Налайхын хотгорт хамаарагдана. Энэхүү хотгорын туйлын өндөржилт далайн түвшнээс дээш 1400-1420 м (ордын талбайн хэсэгт) байна. Орд байрлаж буй хотгор нь баруунаас зүүн тийш чиглэлтэй, гонзгойдуу хэлбэртэй, төв хэсэгтээ хонхордуу, төв, зүүн талдаа тэгшивтэр талархаг гадаргуу үүсгэсэн байдаг.

Усан сүлжээ: Усан сүлжээний хувьд ордын хойгуур Туул гол урсан өнгөрөх ба Туул голын усны зардал маш тогтворгүй, зун борооны үед голын усны түвшингийн хоногийн хэлбэлзэл 50-60 см-ээр дээшилдэг байна. Туул голын усны урсгалын хурд 1.2 м/сек, голын усны өргөн 30-70 м, гүн нь 0.8-3.5 м, мөн уулнаас эх авсан жижиг гол горхиуд Туул голд цутгадаг. Ордын зүүн талаар Налайхын гол урсах ба голын хөндийд жижиг тойрмууд тохиолддог байна.

Цаг уур: Цаг уурын хувьд эх газрын эрс тэс уур амьсгалтай. Улирлын болон хоногийн температур эрс хэлбэлзэлтэй, атмосферийн тунадасны хэлбэлзэл 120-220 мм бөгөөд жилийн дунджаар 200 мм хүрнэ. Анхны цас 9-р сарын 15-ны үеэр, сүүлчийн цас 5-р сарын 15-ны үеэр орох жишээтэй байдаг. Хамгийн халуун нь 7-р сард, хамгийн хүйтэн нь 1-р сард болдог. Хамгийн их хур тунадас унадаг улирал нь зун байна. Өвөл хөрс нь 3-5 м гүн хөлддөг. Цэвдэгшилт нилээд тархалттай бөгөөд газрын тогтоц, чулуулгийн литологийн бүтцээс хамаарч нам дор газар 1.5-2.0 м, өндөрлөг хэсэгт 3.5-5.0 м-т тохиолдоно. Ордын дүүрэг нь газар хөдлөлтийн VII-VIII бүсэд хамаарна.

Хүн ам зүй: Налайх тосгон нь 7 мянга гаруй өрхийн 26 мянга орчим хүн амтай бөгөөд Халх, Казак, Буриад, Урианхай, Дөрвөд зэрэг ястнуудаас бүрдэнэ.

Дэд бүтэц: Дэд бүтцийн хувьд орд нь сайн хөгжсөн бүсэд оршдог, Улаанбаатар хоттой асфальтан зам болон төмөр замаар холбогдсоноос гадна өндөр хүчдэлийн шугам, үүрэн телефоны операторууд бүгд холбогдсон, интернет 4G сүлжээтэй холбогдсон байдаг. “Ногоон толгой-1” тоосгоны шаврын орд орших Налайхын хотгорын хэмжээнд сүүлийн жилүүдэд Хятад, Монголын 10 гаруй тоосгоны үйлдвэр ажиллаж байна. Улаанбаатар хотын төвөөс төслийн талбай руу 1 цагийн хугацаанд авто машинаар хүрэх боломжтой.

Зам харилцаа: Налайх дүүрэг нь зам харилцааны хувьд Улаанбаатар хоттой хатуу хучилттай болон төмөр замаар холбогддог. Чиглэлийн автобус, галт тэрэг болон бусад машин техникийн саадгүй үйлчилгээтэй. Тосгоны баруун талаар Улаанбаатар-Замын-Үүд чиглэлийн хатуу хучилттай зам, хойд талаар Улаанбаатар-Хэнтий чиглэлийн мянганы зам дайрч өнгөрдөг. Зүүн аймгуудын автотээврийн гол зам дайран өнгөрдөг тул зүүн аймгуудтай харилцах зам, харилцааны зангилаа болдог.

1.3. Ордын геологийн нөөц

Геологийн тогтоцын шинж чанар, ашигт малтмалын нөөцийн хэмжээгээрээ “Ногоон толгой-1” тоосгоны шаврын орд нь ордын нөөцийн ангилалаар II зэргийн ордод хамаарах ба ашигт малтмалын зузаан ба чанар тогтвортой, хэмжээний хувьд дунд зэргийн ордод хамаарна. Нийт ордын хэмжээнд шаврын дундаж зузаан 3.62 м, нийт тоосгоны шаврын нөөц бодитой (В) зэрэглэлээр 291.15 мян.м³, хуулах хөрсний зузаан 0.2 м байна.

Хүснэгт 1.2. “Ногоон толгой-1” тоосгоны шаврын ордын батлагдсан геологийн нөөц

№	Нөөцийн блокийн дугаар ба нөөцийн зэрэглэл	Блокийн талбай, м ²	Хуулах хөрсний дундаж зузаан, м	Ашигт малтмалын дундаж зузаан, м	Хуулах хөрсний эзлэхүүн, м ³	Ашигт малтмалын нөөц, м ³	Хөрс, шаврын харьцаа
1	В-1	33243.18	0.20	3.57	6648.77	118680.40	1:18
2	В-2	19201.91	0.20	3.50	3841.21	67206.6	1:17
3	В-3	27703.35	0.20	3.80	5540.67	105272.73	1:19
Нийт		80148.44	0.20	3.62	16030.65	291159.73	1:17

1.4. Ордын үйлдвэрлэлийн нөөц

“Ногоон толгой-1” тоосгоны шаврын ордыг ил уурхайн аргаар ашиглах үеийн үйлдвэрлэлийн нөөц нь 225.0 мян.м³ байхаар ТЭЗҮ-д тооцож тусгасан байна.

Хүснэгт 1.3. “Ногоон толгой-1” тоосгоны шаврын ордын үйлдвэрлэлийн нөөц

Блокийн дугаар	Уурхайн хилээр блокийн хөрс хуулах талбай, м ²	Хөрсний зузаан, м	Хөрсний эзлэхүүн, м ³	Олборлодох геологийн нөөц, м ³	Ашиглалтын хаягдал		Бохирдолт		Магадлагдсан үйлдвэрлэлийн нөөц, м ³	
					%	Шавар, м ³	%	Шавар, м ³	Зэрэг	Шавар, м ³
В-1	23923.5	0.3	7177.1	81930	4.11	3367	0.952	748	В'-1	79678
В-2	17784.0	0.3	5335.2	59130	4.11	2430	0.952	539	В'-2	57505
В-3	25129.0	0.3	7538.7	91371	4.11	3755	0.952	834	В'-3	88860
Нийт	66836.5	0.3	20051.0	232431	4.11	9552	0.952	2121	В'	225000

1.5. УУРХАЙН ХҮЧИН ЧАДАЛ, АЖИЛЛАХ ГОРИМ

1.5.1. УУРХАЙН ХҮЧИН ЧАДАЛ

Уурхайн хүчин чадлыг техник-эдийн засгийн үндэслэлд жилд 11.25 мян.м³ тоосгоны шавар олборлон боловсруулахаар тооцож тусгасан байна.

1.5.2. УУРХАЙН АЖИЛЛАХ ГОРИМ

“Ногоон толгой-1” тоосгоны шаврын уурхай нь улирлын чанартай ажиллах бөгөөд 5-р сарын 1-нээс 10-р сарын 1-нийг хүртэл жилд нийтдээ 5 сар ажиллана.

Хүснэгт 1.4. Уурхайн ажиллах горим, хүчин чадал

№	Горимын үзүүлэлтүүд	Хэмжих нэгж	Утга
1	Жилийн хуанлийн хоног	хоног	365
2	Өвлийн улирлын сул зогсолт	хоног	209
3	Жилийн ажиллах хуанлийн хоног	хоног	156
4	Баяр ёслолын амралт	хоног	7
5	Цаг агаарын саатал	хоног	5
6	Засвар үйлчилгээ	хоног	7
7	Олборлолтын ажлын хоног	хоног	153
8	Хоногт ажиллах ээлжийн тоо	ээлж	1
9	Нэг ээлжийн үргэлжлэх хугацаа	цаг	8
10	Цаг ашиглалтын итгэлцүүр	-	0.8
11	Хоногт ажиллах бодит цаг	цаг	6.4
12	Жилд ажиллах бодит цаг	цаг	1224
13	Уурхайн цагийн хүчин чадал	м ³ /цаг	11.49
14	Уурхайн хоногийн хүчин чадал	м ³ /хоног	73.53
15	Уурхайн жилийн хүчин чадал	м ³ /жил	11250.0

1.6. УУРХАЙН ТАЛБАЙД АШИГЛАЛТ ЯВУУЛАХ ДАРААЛАЛ

“Ногоон толгой-1” нэртэй тоосгоны шаврын ордод ашиглалт явуулах үйл ажиллагаа нь дараах дарааллын дагуу явагддаг.

Шавар олборлолт:

ШИМТ ХӨРС ХУУЛАЛТ ► ТООСГОНЫ ШАВАР ОЛБОРЛОЛТ

Тоосго үйлдвэрлэл:

ТООСГО ҮЙЛДВЭРЛЭХ ► ХАТААХ ► ШАТААХ ► БЭЛЭН БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙГ ХЭРЭГЛЭГЧДЭД НИЙЛҮҮЛЭХ.

Үүний зэрэгцээ уурхайн тээврийн замыг цэвэрлэх, хуурайшилт ихтэй үед тоосжилтыг бууруулах мөн тоног төхөөрөмжид засвар, үзлэг үйлчилгээ хийх гэх мэт туслах ажлууд хийгдэнэ.

1.7. УУРХАЙН ҮНДСЭН ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖИЙН ИЖ БҮРДЭЛ

Уурхайд олборлолтын үйл ажиллагаа явуулахаас өмнө үржил шимт хөрсний үеийг утгуурт ачигчаар хусаж бөөгнүүлэн автосамосвалд ачиж тээвэрлэн тусгай овоолгод байршуулж стандартын дагуу хадгална.

Тухайн жилийн ашиглалтанд өртөх талбайн шимт хөрсийг хуулсаны дараа нээгдсэн шаврын үеийг экскаватораар сийрэгжүүлэн ухаж автосамосвалд ачин цааш үйлдвэрийн талбай руу тээвэрлэж тоосго үйлдвэрлэлийн тоног төхөөрөмжийн шавар хүлээн авах хэсэгт хүргэнэ.

Хүснэгт 1.5. Уурхайн үндсэн тоног төхөөрөмжүүд

№	Техник	Марк	Тоо хэмжээ	Үзүүлэлт
Үндсэн техник				
1	Экскаватор	Hyundai R210LC	1	0.92 м ³
2	Автосамосвал	Hyundai HD	2	15 тн
3	Утгуурт ачигч	УТО ZL30-II	1	1.4 м ³
-	Нийт	-	4	-

1.8. ҮЙЛДВЭРИЙН ХҮЧИН ЧАДАЛ, АЖИЛЛАХ ГОРИМ

“Ногоон толгой-1” тоосгоны шаврын уурхайн дэргэдэх тоосгоны үйлдвэр нь жилд дунджаар 4.0 сая ширхэг тоосго үйлдвэрлэх хүчин чадалтай.

Хүснэгт 1.6. Тоосго үйлдвэрлэлийн хүчин чадал төлөвлөлт

№	Үзүүлэлтүүд	Хэмжих нэгж	Жилд
1	Үйлдвэрлэх тоосгоны хэмжээ	мян.ш	4122.45
2	Тоосгоны технологийн хаягдал, 2%	мян.ш	122.45
3	Борлуулах тоосго	мян.ш	4000

Тоосгоны үйлдвэр нь жилд дунджаар 4.1 сая ширхэг тоосго үйлдвэрлэх ба технологийн хаягдлыг хасаж тооцоноор 4.0 сая ширхэг тоосгыг зах зээлд нийлүүлэх зорилт тавин ажилладаг.

Тоосго үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаа нь уурхайн үйл ажиллагаатайгаа адил улирлын чанартай явагдах бөгөөд 3-р сарын 20-ноос сар гаран бэлтгэл ажил, 5-р сарын 1-нээс 10-р сарын 1-ныг хүртэл үндсэн тоосго үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаа явагдах бөгөөд жилд нийтдээ 5 сар ажиллах юм. Үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаа нь хоногт 8 цагийн 1 ээлжээр жилд бодитоор 153 хоног, 1224.0 цаг ажиллана.

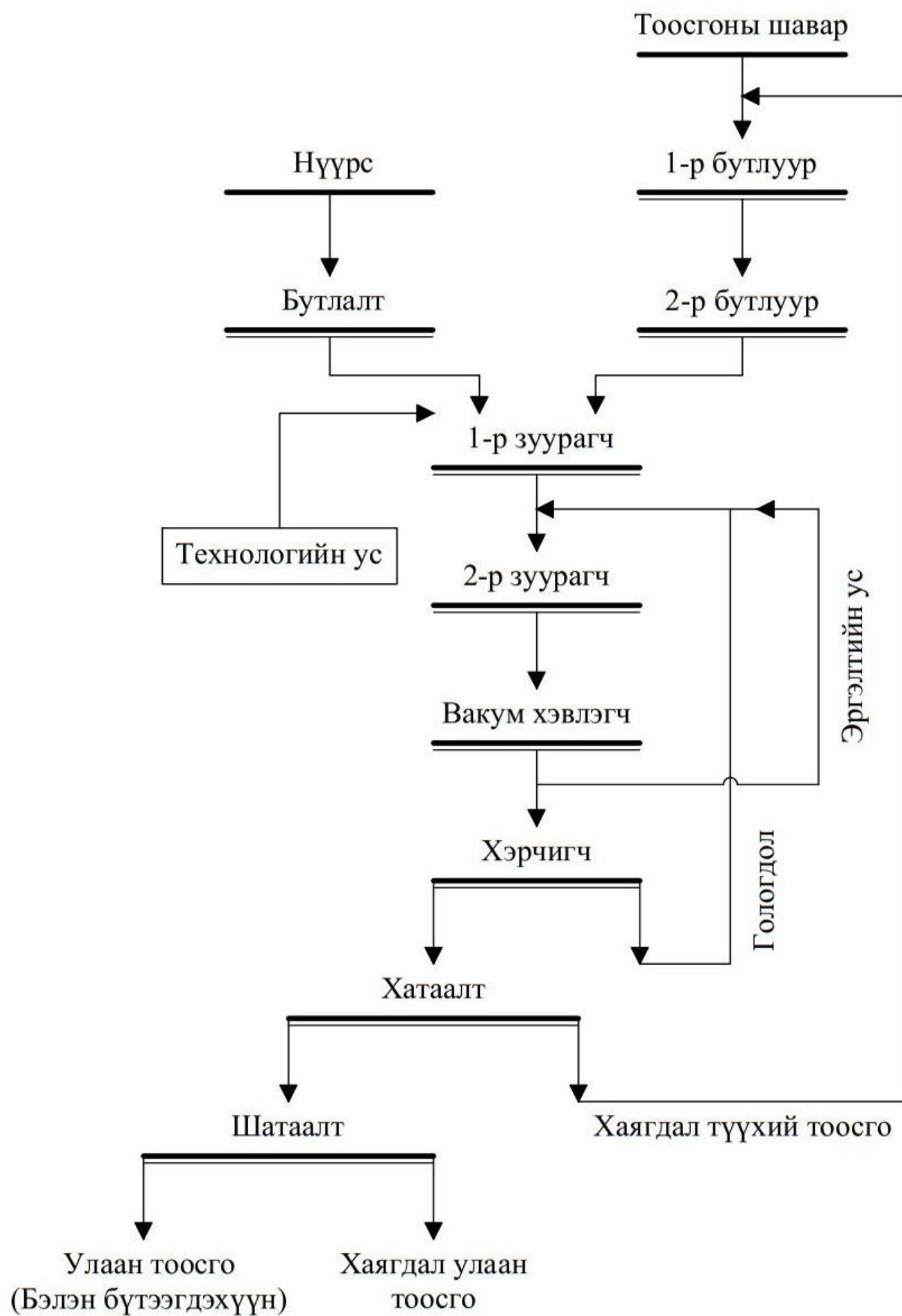
Хүснэгт 1.7. Тоосгоны үйлдвэрийн ажиллах горим, хүчин чадал

№	Горимын үзүүлэлтүүд	Хэмжих нэгж	Утга
1	Баяр ёслолын амралт	хоног	7
2	Цаг агаарын саатал	хоног	5
3	Засвар үйлчилгээ	хоног	7
4	Бэлтгэл ажил	хоног	3
5	Тоосго үйлдвэрлэх бодит хоног	хоног	153
6	Хоногт ажиллах ээлжийн тоо	ээлж	1
7	Нэг ээлжийн үргэлжлэх хугацаа	цаг	8
8	Цаг ашиглалтын итгэлцүүр	-	0.8
9	Жилд ажиллах бодит цаг	цаг	1224
10	Үйлдвэрийн цагийн хүчин чадал	мян.ш/цаг	4.50
11	Үйлдвэрийн ээлжийн хүчин чадал	мян.ш/ээлж	35.00
12	Үйлдвэрийн хоногийн хүчин чадал	мян.ш/хоног	35.00
13	Үйлдвэрийн жилийн хүчин чадал	мян.ш/жил	4,000.0

Тоосгоны үйлдвэрийн хоногийн хүчин чадал дунджаар 35.00 мян.ш, цагийн хүчин чадал дунджаар 4.50 мян.ш байна.

Тоосго үйлдвэрлэх технологи:

Тоосго үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаа нь ерөнхийдөө: ТҮҮХИЙ ЭД, МАТЕРИАЛЫГ БУТЛАХ, ШИГШИХ ► ТҮҮХИЙ ТООСГО ҮЙЛДВЭРЛЭХ ► ХАТААХ ► ШАТААЖ БОЛОВСРУУЛАХ ► ЭЦСИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙГ ХЭРЭГЛЭГЧДЭД НИЙЛҮҮЛЭХ гэсэн технологийн дарааллаар ажиллана.

Зураг 1.2. Тоосго үйлдвэрлэлийн технологийн дамжлага схем

1.9. ҮЙЛДВЭРИЙН ҮНДСЭН ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖИЙН ИЖ БҮРДЭЛ

Тоосго үйлдвэрлэх үйл ажиллагаа нь түүхий эд, материалыг бутлан үйлдвэрлэлд бэлдэх, тоосго үйлдвэрлэх, хатаах, шатааж боловсруулах, эцсийн бүтээгдэхүүнийг хэрэглэгчдэд нийлүүлэх гэсэн ерөнхий шат дараалалтай явагдана.

Хүснэгт 1.8. Тоосго үйлдвэрлэлийн үндсэн тоног төхөөрөмжүүд

№	Тоног төхөөрөмжүүд	Марк	Хүчин чадал	Тоо	Чадал, кВт
1	Утгуурт ачигч	YTO ZL30-II	1.4 м ³	1	-
2	Бункер, тэжээгүүр	XGD-80	53 м ³ /цаг	2	7.8
3	Булт бутлуур	SGP-60/50	10-25 м ³ /цаг	2	19.5
4	Дамарт бутлуур	GP600×500	20-30 м ³ /цаг	1	31
5	Нүүрсний булт бутлуур	SGP-70/50	0.8-1.5 м ³ /цаг	1	13.8
6	Хос голт зуурагч	SGQ-300	25-30 м ³ /цаг	1	21
7	Вакуум хэвлэгч	JKY500-4.0	4-6 мян.ш/ц	1	45
8	Гулдмай таслагч	ZT	1.2 м/сек	1	4.8
9	Тоосго зүсэгч	ZQPQ	40 удаа/мин	1	4
10	Туузан дамжуулагч	SBM-650	1.0 м/сек	2	3
11	Туузан дамжуулагч	SBM-650	0.8 м/сек	4	3
20	Тоосго шатаах зуух	24 камертай	4000 ш/цаг	1	-
21	Тоос цуглуулах төхөөрөмж	CSD20 2HP	2300 м ³ /цаг	3	1.2
-	Нийт	-	-	32	176.50

Зураг 1.3. Тоосго үйлдвэрлэлийн тоног төхөөрөмжийн дамжлага схем

БҮЛЭГ-2. ТӨСЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИНД ҮЗҮҮЛЭХ ГОЛ БОЛОН БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛҮҮД

2.1. АГААРЫН ЧАНАРТ НӨЛӨӨЛӨХ БАЙДАЛ

Уурхайн техник, технологийн үйл ажиллагааны нөлөөгөөр үүсэх тоос, шороо болон угаарын хорт хий агаар орчныг бохирдуулах эх үүсвэр болно.

Шавар олборлох уурхайд:

- *Хөрс хуулах, шавар олборлох үед тоос үүсэх,*
- *Тээврийн хэрэгсэл явах үед боссон автозамын тоос,*
- *Хүнд даацын машин механизм, тоног төхөөрөмжүүдийн дотоод шаталтын хөдөлгүүрийн ажиллагаанаас гарах утаа болон хорт хий,*
- *Уурхайн малталтууд болон овоолгын талбайгаас салхинд хийсэх тоос,*
- *Хөрс болон шаврыг тээвэрлэх үед үүсэх тоос, шороо нь агаар орчныг бохирдуулах эх үүсвэр болдог.*

Үүнээс уурхайн малталтууд болон овоолгын талбайгаас салхинд хийсэх тоос шороо агаар орчныг байнга бохирдуулдаг бөгөөд салхины хурд, агаарын чийгшил болон хуурайшил зэргээс шалтгаалан жилийн дөрвөн улиралд нөлөөллийн хэмжээ харилцан адилгүй байдаг.

2.2. ХӨРСНИЙ ЧАНАРТ НӨЛӨӨЛӨХ БАЙДАЛ

Хүнд машин механизмын хөдөлгөөнөөс хөрс эвдрэх, элэгдэлд орох зэргээр хөрс, ургамлын хүний үйл ажиллагаанд өртөж буй талбайн хязгаар нь түүнээс нилээд хол зайд, наад зах нь 500-1000 м болж, нөлөөллийн хүрээ нь тэлж болохыг цаашид анхаарах шаардлагатай юм.

Шавар олборлох ажлын байгаль орчинд үзүүлэх экологийн гол үр дагавар нь газрын хурдсыг эвдэж, нүх, карьер үүсэх, улмаар агаарын тоосны бохирдол ихсэх, энэ нь ойр орчимдоо тархах, байгаль хамгаалах шаардлагатай арга хэмжээ авч сөрөг нөлөөллийг бууруулахгүй бол цөлжилт явагдах, цаашид хүрээгээ тэлэхэд хүргэж болзошгүй.

Үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанд ашиглаж буй шатах тослох материалын хадгалалт, ашиглалтанд байнгын хяналт тавьж болзошгүй аюул, ослоос урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авч байх шаардлагатай болно.

2.3. УСНЫ ЧАНАРТ НӨЛӨӨЛӨХ БАЙДАЛ

Уурхайн орчим урсгал ус байхгүй бөгөөд геологи хайгуулын үед шаврын олборлолтын давхаргад гүний ус илрээгүй нилээд гүнд байгаа учир энэ төрлийн нөлөөлөл бага юм.

2.4. УРГАМАЛАН НӨМРӨГТ НӨЛӨӨЛӨХ БАЙДАЛ

Төсөл хэрэгжих явцад тухайн орд ашиглах газрын ургамлын бүрхэвч агаар, хөрсний бохирдлоос үүдэн ихээхэн хэмжээний доройтолд орсон нь ажиглагдаж байсан.

2.5. АМЬТНЫ АЙМАГТ НӨЛӨӨЛӨХ БАЙДАЛ

Төслийн үйл ажиллагааны улмаас амьтны аймгийн төлөөлөгчдийн идэш тэжээлийн хэлхээ холбоо тасрах, амьдрах нутгийн хүрээ хумигдах, нүүдэллэх талбай хаагдах, техникийн дуу чимээ, доргио чичиргээ, бензин тосны үнэр зэргээс тайван байдал нь алдагдаж, амьдрах орчноосоо дайжих байдлаар тухайн экосистем тодорхой хэмжээгээр өөрчлөгдөнө.

Сээр нуруугүй амьтад, ялангуяа шавж, аалз хэлбэртэн байгалийн аливаа нэг биоценозод тохиолдох нийт амьтдын биомассын ихэнх буюу 90 хүртэл хувийг бүрдүүлэх бөгөөд тухайн орчинд явагдаж байгаа бодис, энергийн эргэлт, хувирлыг хэвийн явуулах, түргэтгэхэд чухал үүрэг гүйцэтгэнэ. Ийм учраас хөрсний амьтдын зонхилох хэсгийн зүйл, тэдгээрийн тоо толгойн бүрэлдэхүүнд өөрчлөлт орсноор тухайн экосистемийн тогтолцоонд өөрчлөлт хувьсал гарах нь дамжиггүй.

Шатах, тослох материал хадгалах, зөөвөрлөх үед асгах, хатуу хог хаягдлыг ил задгай хаях, эвдэрсэн газрыг хөрсжүүлэх ажил орхигдоход хөрсөнд амьдрагч сээр нуруугүйтэн, жижиг мэрэгчид, тэдгээрээр хооллогч хөхтөн, шувуудын тоо толгой цөөрөх үйл явц ажиглагдана. Энэ нь амьтан, ургамлын аймгийн төлөөлөгчид харилцан шүтэлцээтэйгээр экосистемийг бүрэлдүүлэх биологийн зүй тогтол юм.

2.6. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИХ ОРЧНЫ ТҮҮХ СОЁЛЫН ДУРСГАЛТ ЗҮЙЛС

Тус тоосгоны шаврын ордын талбай нь байгалийн цогцолборт газарт хамаарахгүй бөгөөд түүх, соёлын дурсгалт зүйл талбайн хэмжээнд байхгүй. Хэрэв олборлолтын явцад түүх, соёлын дурсгалт зүйл илэрвэл дүүргийн болон нийслэлийн мэргэжлийн хяналтын газар, холбогдох мэргэжлийн байгууллагуудад хандах хэрэгтэй.

2.7. Төслийн болзошгүй нөлөөллүүд

Хүснэгт 2.1. Байгаль орчинд үзүүлэх болзошгүй нөлөөллийн хэлбэр, үргэлжлэх хугацаа

Байгаль орчны үзүүлэлт	Шууд	Шууд бус	Өөрөө зохицуулагдах	Богино хугацааны	Урт хугацааны	Буцаж нөлөөлөх	Буцалтгүй нөлөөлөх	Хүчтэй	Дунд зэрэг	Бага зэрэг
1. Байгалийн төрөл зүйлийн өөрчлөлт										
Газрын доорх урсацын өөрчлөлт										
Газрын доорх усны чанарын өөрчлөлт										
Ургамлын бүтцийн өөрчлөлт	X				X		X			X
Хөрсний элэгдэл, эвдрэл	X				X		X	X		
Геологийн тогтоцын өөрчлөлт	X				X		X	X		
Зэрлэг амьтдын орон зай		X		X			X			X
Уур амьсгалын (бичил) өөрчлөлт										X
2. Байгалийн нөөц, ашиглалт										
Газрын гадаргын нөөц баялаг	X				X		X		X	
Бэлчээрийн байдал	X				X		X		X	
Эрдэс түүхий эдийн нөөц	X				X		X	X		
Эрчим хүчний нөөц										
3. Байгаль, орчны өөрчлөлт										
Ундны усны чанар, хэмжээ	X									
Урсгал усны хэрэгцээ	X									
Агаарын бохирдол				X						X
Хөрсний эвдрэл, бохирдол					X		X		X	
Хорт бодис усаар дамжин хүн, амьтанд нөлөөлөх		X								X
4. Байгалийн өнгө төрх, түүх соёлын дурсгалт зүйл, археологи, палеонтологийн олдвор										
Байгалийн үзэсгэлэнт өнгө төрх өөрчлөгдөх	X				X		X		X	
Ландшафтын хэлбэр, өнгө өөрчлөгдөх	X				X		X		X	
Тусгай хамгаалалттай газар нутагт нөлөөлөх										
Түүх соёлын дурсгалт зүйлд нөлөөлөх										
Археологи, палеонтологийн олдворт нөлөөлөх										
5. Эдийн засаг, нийгмийн асуудал										
Хувийн өмчийн болон татварын орлого өөрчлөгдөх	X			X					X	
Орон нутгийн орлого нэмэгдэх	X			X			X	X		
Ядуурлыг бууруулахад дэмжлэг болох	X			X					X	
Ажлын байр нэмэгдэх	X									X
Улирлын чанартай эрэлт хэрэгцээ нэмэгдэх	X			X					X	
Хүн амын эрүүл мэндэд нөлөөлөх		X		X						X
6. Бусад нөлөөлөл										
Шороон зам харилцаа, уурхайн машин механизмын хөдөлгөөн шилжилтээс болж хөрс эвдрэх	X				X		X		X	
Ахуйн бохир ус, нефтийн бүтээгдэхүүн хөрсөнд нэвчиж, хөрс, ба грунтын усыг бохирдуулах	X						X			X
Ахуйн хаягдал, хогийн ариутгал муугаас эвгүй үнэр гарах, шавьж үржих	X			X		X				X
Хүчтэй салхи, уруйн үер	X			X			X	X		
Дүн	19	3	0	9	10	1	14	5	10	8

БҮЛЭГ-3. ТӨСЛИЙН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН

3.1. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөнд тусгагдсан ажлуудыг бүрэн хэрэгжүүлсэн ба холбогдох тайлбар, үзүүлэлтүүдийг дараах хүснэгтэнд харууллаа.

Хүснэгт 3.1. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

№	Авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Хугацаа, давтамж	Хэрэгжүүлэгч	Зардал, мян.төг	Гарсан үр дүн
Хөрсөн бүрхэвч					
1	Ажилчдад шатах, тослох материалтай хэрхэн харьцах, түүнээс үүсэх эрсдэлээс хэрхэн сэргийлж, ямар арга хэмжээ авах талаар сургалт зохион байгуулсан	Жилд 1 удаа	“Төгс-Эрхэс” ХХК	200.0	Шатах тослох материалын асгаралтаас хөрс бохирдохоос сэргийлсэн
2	Тээврийн хэрэгслийг маршрутын бус замаар явахыг хориглосон таних тэмдэг бүхий самбаруудыг сайжруулсан	Төслийн үйл ажиллагааны явцад	“Төгс-Эрхэс” ХХК	200.0	Хөрс элэгдэл эвдрэлд орох, тоосжилтоос сэргийлсэн
3	ШТМ-ыг стандартын шаардлага хангасан саванд хадгалах, асгарч алдагдахаас сэргийлэх, хөрс, гүний ус бохирдохоос сэргийлэх, бохирдсон тохиолдолд саармагжуулах, аюулгүй болгох арга хэмжээ авч ажилласан.	Байнга	Байгаль орчны мэргэжилтэн	100.0	Хөрс бохирдохоос сэргийлсэн
Агаарын орчин					
1	Шаврын олборлолтын үед тоосжилт ихээр үүсэх үед усалгаа хийх, салхи ихтэй үед тоос багасгах арга хэмжээ авч хэрэгжүүлсэн	Байнга	“Төгс-Эрхэс” ХХК	Дотоод төлөвлөлтөөр	Тоосжилтоос сэргийлсэн
2	Тоос шороотой нөхцөлд ажиллаж байгаа ажилчдыг тоосжилтоос хамгаалах зорилгоор өдөрт нормын сүү, цагаан идээ өгсөн	Байнга	“Төгс-Эрхэс” ХХК	Дотоод төлөвлөлтөөр	Ажилчдын эрүүл мэндэд анхаарсан
3	Хүнд механизмын хөдөлгүүрийн тохиргоо, үйлчилгээг тогтмолжуулах, хөдөлгүүрээс гарах утааны хэмжээг стандартын шаардлага хангах хэмжээнд байлгах арга хэмжээ авч ажилласан	Төслийн үйл ажиллагааны явцад	“Төгс-Эрхэс” ХХК	100.0	Агаарын бохирдлоос сэргийлсэн
Усан орчин					
1	Үер усны аюулаас сэргийлэхийн тулд хамгаалалтын далан байгуулсан	Төслийн үйл ажиллагааны явцад	“Төгс-Эрхэс” ХХК	Дотоод төлөвлөлтөөр	Үер усны аюулаас сэргийлсэн
Нийт дүн				600.0	

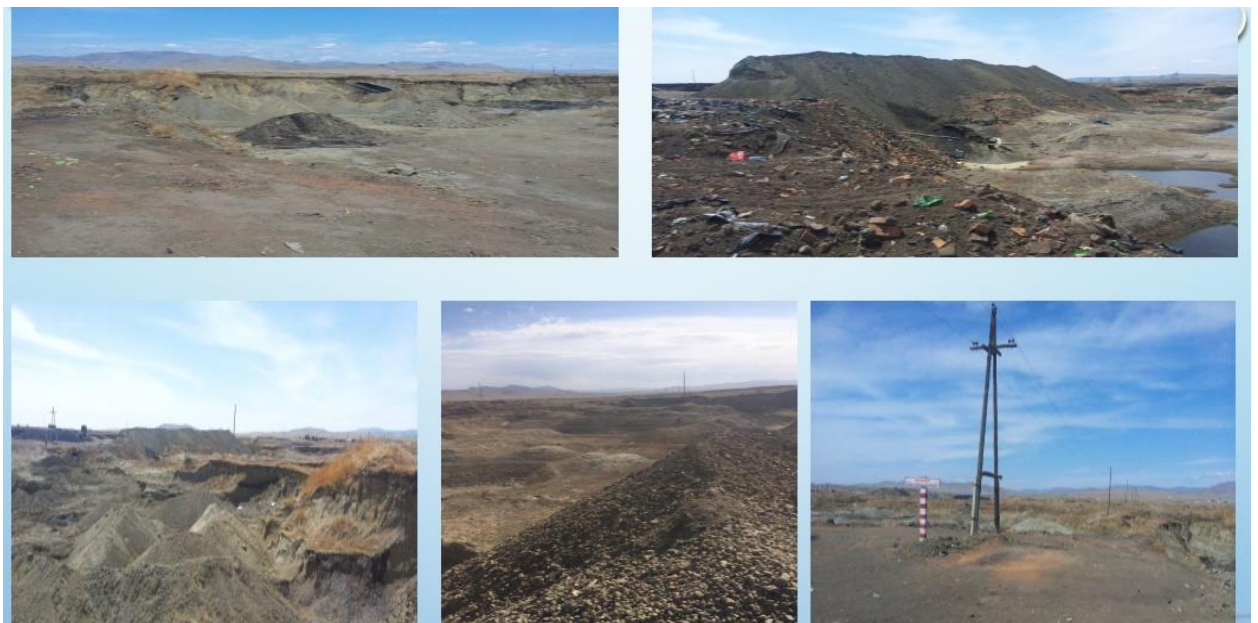
3.2. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Манай эзэмшил газарт хуучнаар Налайхын Их уурхай ажиллаж байх үеийн болон Их уурхай зогссоноос хойш, 2000 оноос өмнө үүссэн эвдэрсэн газар, нуур цөөрөм түүнчлэн “Ногоон толгойн” хог хэмээн нэршсэн 1980-1990 оны хооронд үүссэн хур хогийн цэг тусгай зөвшөөрлийн талбайн 50%-г эзэлдэг.

Зураг 3.1. Хиймэл нуур, цөөрөм үүссэн байдал

2015-2023 онуудад өөрийн хүч хөрөнгө, техник тоног төхөөрөмжийн тусламжтайгаар дээр дурдагдсан он жилүүдэд үүссэн нуур цөөрмүүдийг 380В-р ажилладаг хоногт 1.0 мян.м³ ус шахах хүчин чадалтай насос ашиглан усыг соруулж эвдэрсэн 1.8 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн.

Зураг 3.2. Хиймэл нуурын усыг соруулж техникийн нөхөн сэргээлт хийхэд бэлтгэсэн байдал

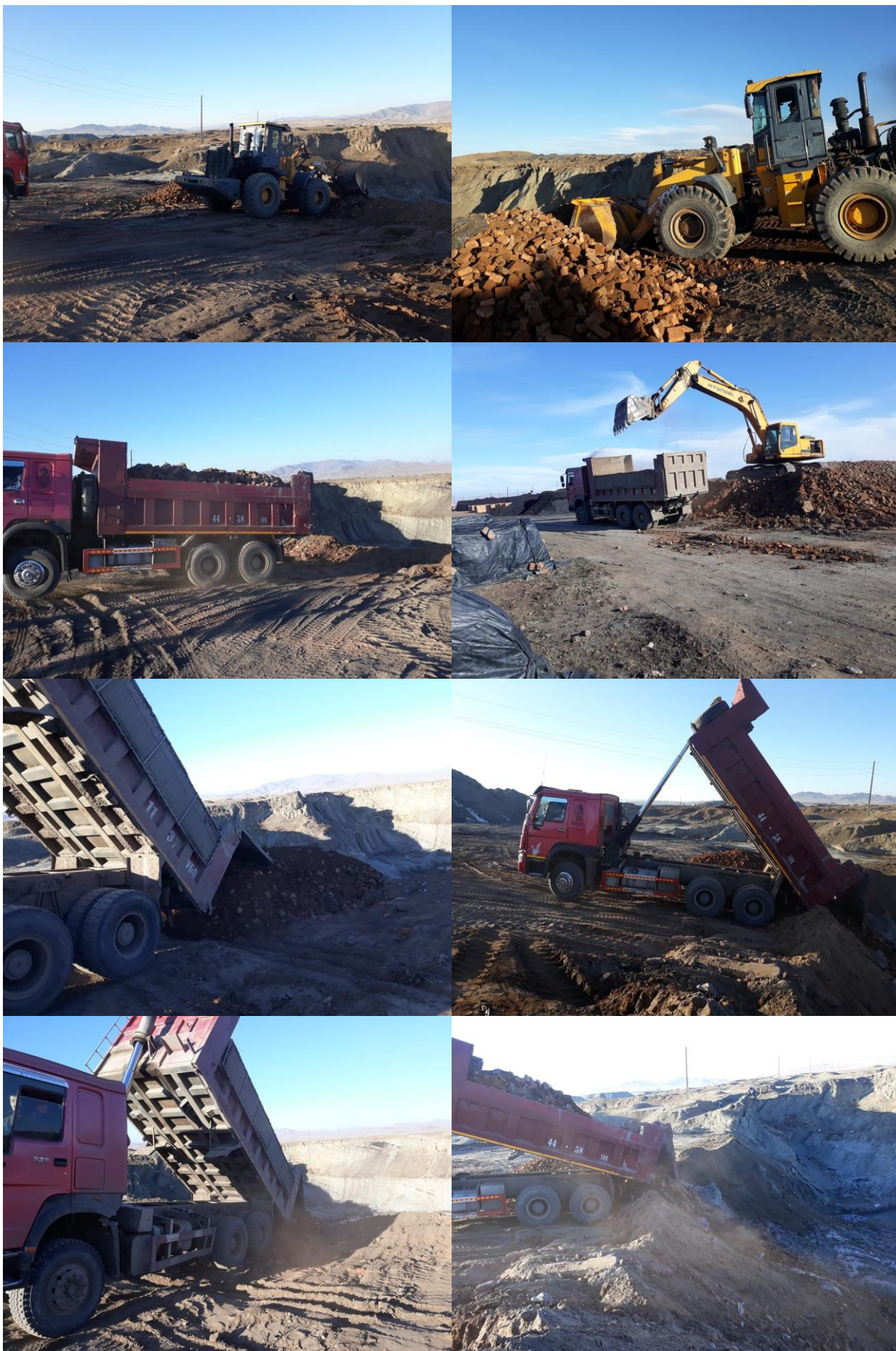
Зураг 3.3. Эвдэрсэн талбайг түрж тэгшилж байгаа нь

Зураг 3.4. Уурхайн талбайд нөхөн сэргээлт хийж буй байдал-1

Зураг 3.5. Уурхайн талбайд нөхөн сэргээлт хийж буй байдал-2

Зураг 3.6. Уурхайн талбайд нөхөн сэргээлт хийж буй байдал-3

Зураг 3.7. Нөхөн сэргээлт хийсний дараах байдал

2023 онд нийтдээ 0.2 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлтийн ажил хийж өөрийн үйлдвэрийн хог хаягдал болон өмнөх олон жилийн хур хог хаягдлыг түрж тэгшлэх, зөөж булаах ажлуудыг гүйцэтгэлээ. Нөхөн сэргээлтийн ажилд энэ онд нийтдээ 2.0 сая төгрөг зарцууллаа.

3.3. Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

2023 онд дүйцүүлэн хамгаалах ажлын хүрээнд НБОГ-с санал болгосон Баянзүрх дүүргийн 20-р хорооны нутаг дэвсгэр дэх Бага хуандийн аманд нэгдсэн зохион байгуулалтаар мод тарих ажилд оролцохоор төлөвлөсөн.

Хүснэгт 3.2. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөлт

№	Дүйцүүлэн хамгаалах зорилт	Хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг
-	1	2	3	4	5	6
1.	Дүйцүүлэн хамгаалалт	НБОГ-с санал болгосон газарт	Нэгдсэн зохион байгуулалтаар мод тарих ажилд оролцоно	1	1'000'000.0	1'000'000.0
-	Нийт	-	-	-	-	1'000'000.0

Энэхүү нэгдсэн зохион байгуулалтаар мод тарих ажилд 1.50 сая төгрөг шилжүүлэн дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөг биелүүлсэн.

Зураг 3.8. Дүйцүүлэн хамгаалах чиглэлээр мод тарьсан ажлын тайлан

3.4. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

- ✓ Нүүлгэн шилжүүлэх арга хэмжээ төлөвлөгдөөгүй болно.

3.5. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

- ✓ Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээ төлөвлөгдөөгүй ба 2023 оны ашиглалтын явцад түүх, соёлын дурсгалт зүйл илрээгүй болно.

3.6. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Ажилчдын эрүүл ахуй, хөдөлмөр хамгааллын дагуу ажилчдад хамгаалах хэрэгсэл, нүдний шил, хамар амны маск, чихний бөглөө, хатуу малгай, бээлий, тохиромжтой гутал зэрэг ХАБЭА-н хэрэгслээр бүрэн хангаж, байнга өмсүүлж, хэрэглүүлж хэвшүүлсэн. Төслийн үйл ажиллагаа эхэлсэнээс хойш ямар нэгэн осол аваар гараагүй болно.

Зураг 3.9. Ажилчдын хөдөлмөр хамгааллын хувцас, хэрэгслүүд

Зураг 3.10. Аюулгүй ажиллагааны самбар

Зураг 3.11. Гал унтраах аюулгүй ажиллагааны хэрэгслүүд

Бид ажилчдынхаа эрүүл, аюулгүй ажиллах нөхцлийг бүрдүүлж гэнэтийн болон болзошгүй осол, эрсдэлээс урьдчилан сэргийлж ажиллахаар хичээж ажиллаж байгаа ба манай төслийн үйл ажиллагаа эхэлсэн үеэс эхлэн ямар нэгэн осол аваар гараагүй болно.

Хүснэгт 3.3. Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт

№	Болзошгүй аюул осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлсэн хугацаа
1	Автомашин, ажилчдын байр, цахилгаан үүсгүүр бүхий газруудад гал түймэр гарах магадлалтай. Мөн хаврын хуурайшилт ихтэй өдрүүдэд тамхины цог зэргээс хэрийн	Галын дохиолол, гал унтраах багаж хэрэгслийг шаардлагатай газруудад байрлуулсан	100.0	Төслийн үйл ажиллагааны явцад
		Гал түймрээс сэргийлэх талаар анхааруулга, санамжийн хуудас хийж, шаардлагатай газруудад	100.0	Уурхай эхлэх үед

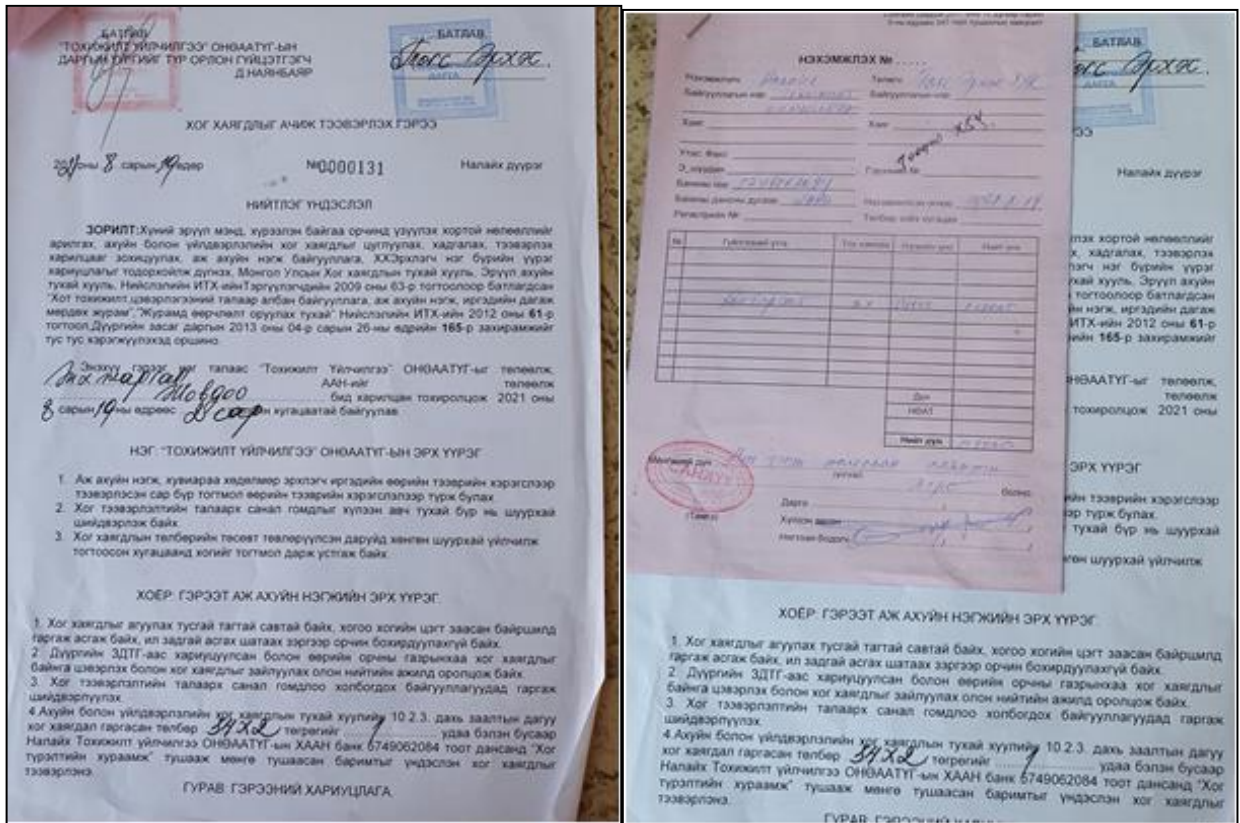
	түймэр гарч болзошгүй	байрлуулсан		
3	Хүчтэй аадар бороо, аянга цахилгааны улмаас ажлын байрны аюулгүй байдал, цахилгаан тасрах, хүний амь нас, эрүүл мэнд хохирох	Аянга, цахилгаантай ширүүн бороотой үед үйлдвэрийн ажлыг түр зогсоож байсан	-	Төслийн хугацаанд
4	Ажилчид бэртэх, амь нас эрсдэх, шавар олборлолт болон үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаа саатах, тоног төхөөрөмж эвдэрч гэмтэх	Ажилчдыг ажилдаа гарахын өмнө аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа өгч ажилласан	-	Өдөр бүр
		Жил бүр мэргэжлийн байгууллага, мэргэжилтний тусламжтайгаар хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны сургалт зохион байгуулсан	100.0	Жилд 1 удаа
5	Жолооч нарын санамсар болгоомжгүй үйлдлээс тээврийн хэрэгслүүд мөргөлдөх, хүн амьтан дайрах, мөргөх зэргээр гэмтээж, бэртээх гэх мэт осол аваар гарах	-Жолооч нарыг аюулгүй ажиллагааны сургалтанд хамруулсан, -Анхааруулга, замын тэмдэг тэмдэглэгээг шаардлагатай газруудад байрлуулсан	250.0	Жил бүр
Нийт			550.0	

3.7. ХОГ, ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Хүний эрүүл мэнд, хүрээлэн байгаа орчинд үзүүлэх хортой нөлөөллийг арилгахын тулд Налайх дүүргийн “Тохижилт үйлчилгээ” ОНӨААТҮГ-ын даргын үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч Д.Наянбаяртай 2021 оны 08-р сарын 19-ний өдөр № 0000131 тоот гэрээг 2 жилийн хугацаатай байгуулан ахуйн болон үйлдвэрлэлийн хог хаягдлыг цуглуулж хадгалан тээвэрлүүлэх ажлыг гүйцэтгүүлж байна.

Энэхүү гэрээгээр Монгол Улсын Хог хаягдлын тухай хууль, Эрүүл ахуйн тухай хууль, Нийслэлийн ИТХ-ын Тэргүүлэгчдийн 2009 оны 63-р тогтоолоор батлагдсан “Хот тохижилт, цэвэрлэгээний талаар албан байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэдийн дагаж мөрдөх журам”, “Журамд өөрчлөлт оруулах тухай” Нийслэлийн ИТХ-ын 2012 оны 61-р тогтоол, Дүүргийн засаг даргын 2013 оны 04-р сарын 26-ны өдрийн 165-р захирамжийг тус тус хэрэгжүүлэн ажиллаж байгаа болно.

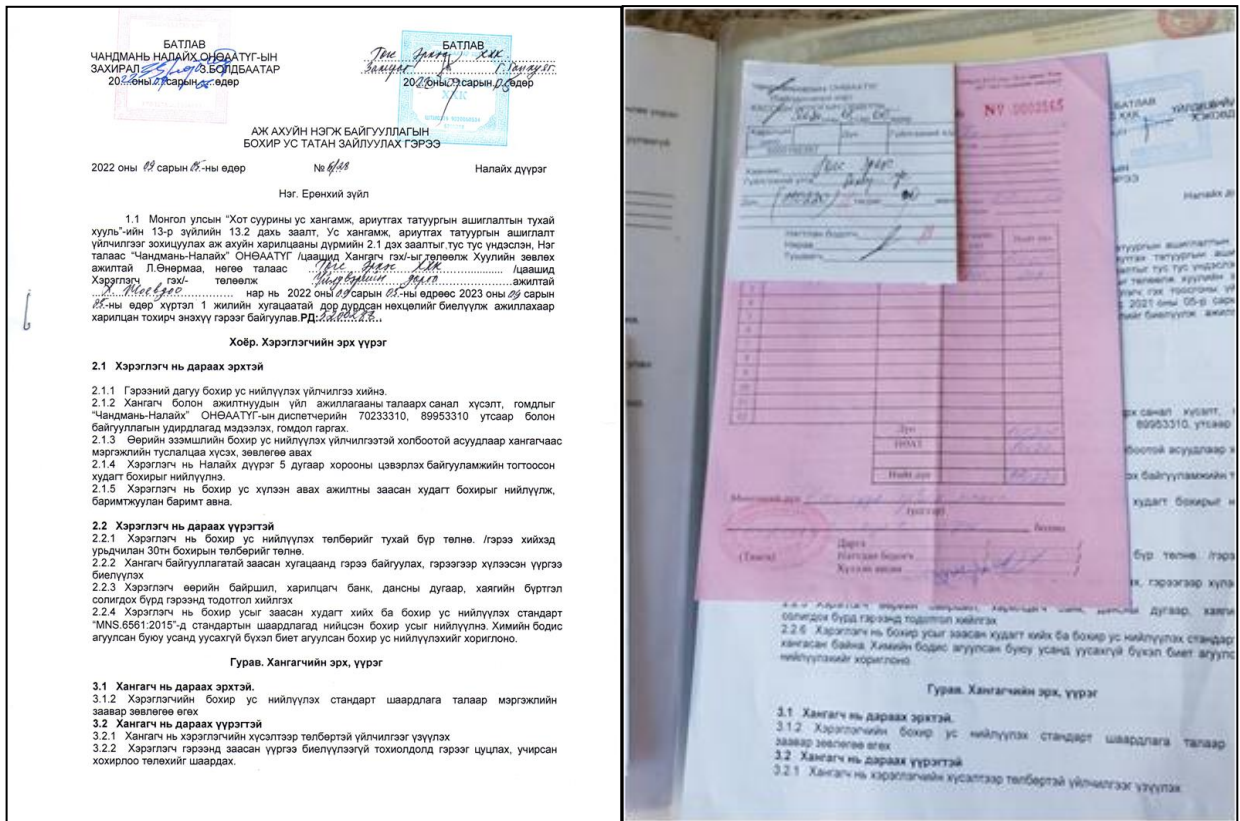
Дээрх гэрээний дагуу сар бүр 54'000.0 төгрөг, нийт 2 сарын хугацаанд 108'000.0 төгрөгийг Налайх дүүргийн “Тохижилт үйлчилгээ” ОНӨААТҮГ-ын ХААН банкны 5749062084 тоот дансанд тушаасан болно.

Зураг 3.12. Хог хаягдлыг ачиж тээвэрлэх гэрээ, төлбөрийн баримт

Зураг 3.13. Өөрийн талбай дахь 1980-1990 онуудад үүссэн хур хогноос цэвэрлэсэн байдал

Зураг 3.14. Бохир ус татан зайлуулах гэрээ, төлбөрийн баримт

“Чандмань Налайх” ОНӨААТҮГ-тай Бохир ус татан зайлуулах гэрээ байгуулж, гэрээний төлбөрт нийтдээ 110.22 мянган төгрөг төлж холбогдох ажлыг гүйцэтгүүлэв.

Хүснэгт 3.4. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт

№	Авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэгч	Зардал, мян.төг
1	Төвлөрсөн цэгт хогийг тухай бүрт тээвэрлүүлэх ажлыг гэрээт байгууллагаар гүйцэтгүүлэв	“Төгс-Эрхэс” ХХК	108.0
2	Бохир ус татан зайлуулах ажлыг гэрээт байгууллагаар гүйцэтгүүлэв		110.2
3	Өмнөх жилүүдэд үүссэн хур хогноос хэсэгчлэн цэвэрлэж зайлуулах ажлыг гүйцэтгэж байна.		200.0
4	Дахин ашиглах, боловсруулах боломжтой хог хаягдлыг хоёрдогч түүхий эдийн цэгт тушаах, ангилсан хаягдлыг агуулах нэмэлт хогийн савнууд суурилуулж, тэмдэгжүүлэх ажил гүйцэтгэсэн		100.0
Нийт дүн		518.2	

3.8. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн биелэлт

Орчны хяналт, шинжилгээний хөтөлбөрийн хүрээнд хөрс, усны шинжилгээ, агаар, дуу чимээний хэмжилтийг мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэлээ. Энэ ажилд нийтдээ 258.0 мянган төгрөг зарцуулсан болно.

**ЦАГ УУР, ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ГАЗАР
БАЙГАЛЬ ОРЧИН ХЭМЖИЛ ЗҮЙН ТӨВ ЛАБОРАТОРИ**

17043, Үйлдвэр 2-4, Чингисийн өргөн чөлөө гудамж, Хан-Уул дүүрэг, 20-р хороо, Улаанбаатар хот
Утас: 11-341818 И-мэйл: bogztl@gmail.com

БАЙГАЛЬ
Орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

СОРИЛТЫН ДҮН

Дугаар өм/№ : 2023/ 577
 : “Төгс эрхэс” ХХК
 Сорьц ирүүлсэн газрын нэр, хааг, угтас : Д.Сувд агаарын хэсэг
 Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал : 1. хөрсний сорьц
 Сорьцны тээ, төрөл : 2023.09.28
 Сорьц авсан огноо : Налайх 3-р хороо
 Сорьцны тодорхойлолт : САЗ А01:2022
 Шинжилгээний аргын стандарт : 2023.10.02
 Шинжилсэн огноо : 1/1
 Хуудесны тоо

№	Сорьц авсан цэгийн нэр	Кадьми (Cd)	Хар тугалга (Pb)	Мөнгөн ус (Hg)	Хром (Cr)	Цайр (Zn)	Зэс (Cu)	Стронци (Sr)
1	Талбайн голоос: MNS 5850:2019/ ЗДХ/	<0.005 3	23 100	0.7 2	<0.005 150	69 300	28 100	265 800

Шинжилгээ гүйцэтгэсэн:
Хянаж баталгаажуулсан:

Инженер Б.Давгасурэн
БОШ-ний хэлтсийн дарга Б.Бархасрагчаа

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хүчинтэй.

Зураг 3.15. Хөрсний шинжилгээний хариу

ЦАГ УУР, ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ГАЗАР
БАЙГАЛЬ ОРЧИН, ХЭМЖИЛ ЗҮЙН
ТӨВ ЛАБОРАТОРИ

17043, Үйлдвэр 2-4, Чингисийн өргөн чөлөө гудамж,
Хан-Уул дүүрэг, 20-р хороо, Утас: 11-341818
E-mail: bohzt1@gmail.com

СОРИЛТЫН ДҮН

Дугаар он/№	: 2023/ Ц-227
Сорьц ирүүлсэн газрын нэр, хаяг, утас	: "Төгс Эрхэс" ХХК
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал	: Д.Сууд, БОХЗТЛ
Сорьцын тоо, төрөл	: 1, ус
Сорьц авсан огноо	: 2023.09.27
Сорьцын тодорхойлолт	: Усны сорьц
Шинжилгээний аргын стандарт	MNS ISO 6836:2020, MNS 6833:2020 MNS ISO 7150-1:2006, MNS 6779:2019 MNS 6834:2020, MNS ISO 6878:2001 MNS 4430:2005, MNS 6272: 2011
Шинжилсэн огноо	: 2023.09.29-2023.10.13
Хуудасны тоо	: 1 /2
Үр дүн	: 1

Сорьцын нэр	Ж/Б мг/л	ПИЧ мг/л	NH ₄ -N мг/л	NO ₂ -N мг/л	NO ₃ -N мг/л	PO ₄ мг/л	Fe мг/л	F мг/л
Налайх дүүрэг 3-р хороо Тоосгоны үйлдвэр Хэрэглээний ус	0.6	0.2	0.03	<0.001	0.71	0.005	<0.01	0.32

Тайлбар: Ж/Б- Жинлэгдэгч бодис, ПИЧ-Перманганатын Исэлдэх Чанар

Шинжилгээ гүйцэтгэсэн инженер: П.Энхжингоо
Шалгасан инженер: Ц.Мийдүв
Хянаж баталгаажуулсан инженер: С.Отгонжаргал

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хүчинтэй.

Зураг 3.16. Усны шинжилгээний харуу-1

**ЦАГ УУР, ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ГАЗАР
БАЙГАЛЬ ОРЧИН, ХЭМЖИЛ ЗҮЙН
ТӨВ ЛАБОРАТОРИ**

17043, Үйлдвэр 2-4, Чингисийн өргөн чөлөө гудамж,
Хан-Уул дүүрэг, 20-р хороо, Утас: 11-341818
E-mail: bohzt@gmail.com

СОРИЛТЫН ДҮН

Дугаар он/№	: 2023/ Ц-227
Сорьц ирүүлсэн газрын нэр, хаяг, утас	: “Төгс Эрхэс” ХХК
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал	: Д.Сувд, БОХЗТЛ
Сорьцын тоо, төрөл	: 1, ус
Сорьц авсан огноо	: 2023.09.27
Сорьцын тодорхойлолт	: Усны сорьц
Шинжилгээний аргын стандарт	MNS ISO 10523:2001, MNS ISO 7888:1999, MNS 6271:2011, MNS 4424:2005 MNS 1097:1970, MNS 6832:2020
Шинжилсэн огноо	: 2023.09.29-2023.10.13
Хуудасны тоо	: 2 /2
Үр дүн	: 1

Сорьцын нэр	pH	EC мкСм/см	SO ₄ мг/л	Cl мг/л	Ca мг/л	Mg мг/л	Na+K мг/л	HCO ₃ мг/л	Эрд мг/л	Хат мг-экв/л
Налайх дүүрэг 3-р хороо Тоосгоны үйлдвэр Хэрэглээний ус	5.85	16.0	2.8	2.1	1.6	0.5	1.2	3.0	11.2	0.12

Тайлбар: EC - цахилгаан дамжуулах чанар, Хат-Хатуулаг, Эрд-Эрдэсжилт

Шинжилгээ гүйцэтгэсэн инженер: П.Энхжингоо
Шалгасан инженер: Ц.Мийдүв
Хянаж баталгаажуулсан инженер: С.Отгонжаргал

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хүчинтэй.

Зураг 3.17. Усны шинжилгээний хариу-2

ЦАГ УУР, ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ГАЗАР
БАЙГАЛЬ ОРЧИН, ХЭМЖИЛ ЗҮЙН
ТӨВ ЛАБОРАТОРИ

17043, Үйлдвэр 2-4, Чингисийн өргөн чөлөө гудамж,
Хан-Уул дүүрэг, 20-р хороо, Утас: 11-341818
E-mail: bohzt@gmail.com

СОРИЛТЫН ДҮН

Дугаар он/№ : 2023/A-287
Сорьц ирүүлсэн газрын нэр, хаяг, утас : “Төгс Эрхэс” ХХК
Сорьцын авсан хүний нэр, албан тушаал : Д.Сувд агаарын хэсэг
Сорьцын тоо, төрөл : 1 агаар, 1 дуу чимээ
Сорьц авсан огноо : 2023.09.27
Сорьцын тодорхойлолт : УБ хот Налайх дүүрэг 3-р хороо тоосгоны үйлдвэр
Шинжилгээний аргын стандарт : MNS 17-2-5-12:2021, MNS 17-2-5-11:2021
MNS 5002:2000, CA3 A07-2016
Шинжилсэн огноо : 2023.09.30
Хуудасны тоо : 1/1
Үр дүн :

№	Сорьц авсан цэг	Сорьц авсан өдөр	Сорьц авсан цаг	Хүхэрлэг хий	Азотын давхар исэл		Дуу чимээ
					Нийт тоос /TSP/	ДБА	
1	Үйлдвэр орчим	IX/27	14:30	0.018	0.100	0.070	52
Агаарын чанарын техникийн ерөнхий шаардлага MNS 4585:2016 Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ (20 минутын хэмжилт)				0.450	0.200	0.500	60

Шинжилгээ гүйцэтгэсэн инженер:

Хянаж баталгаажуулсан:

Байгаль орчны шинжилгээний хэлтсийн дарга

Э.Оюунтуяа

Б.Бархасрагчаа

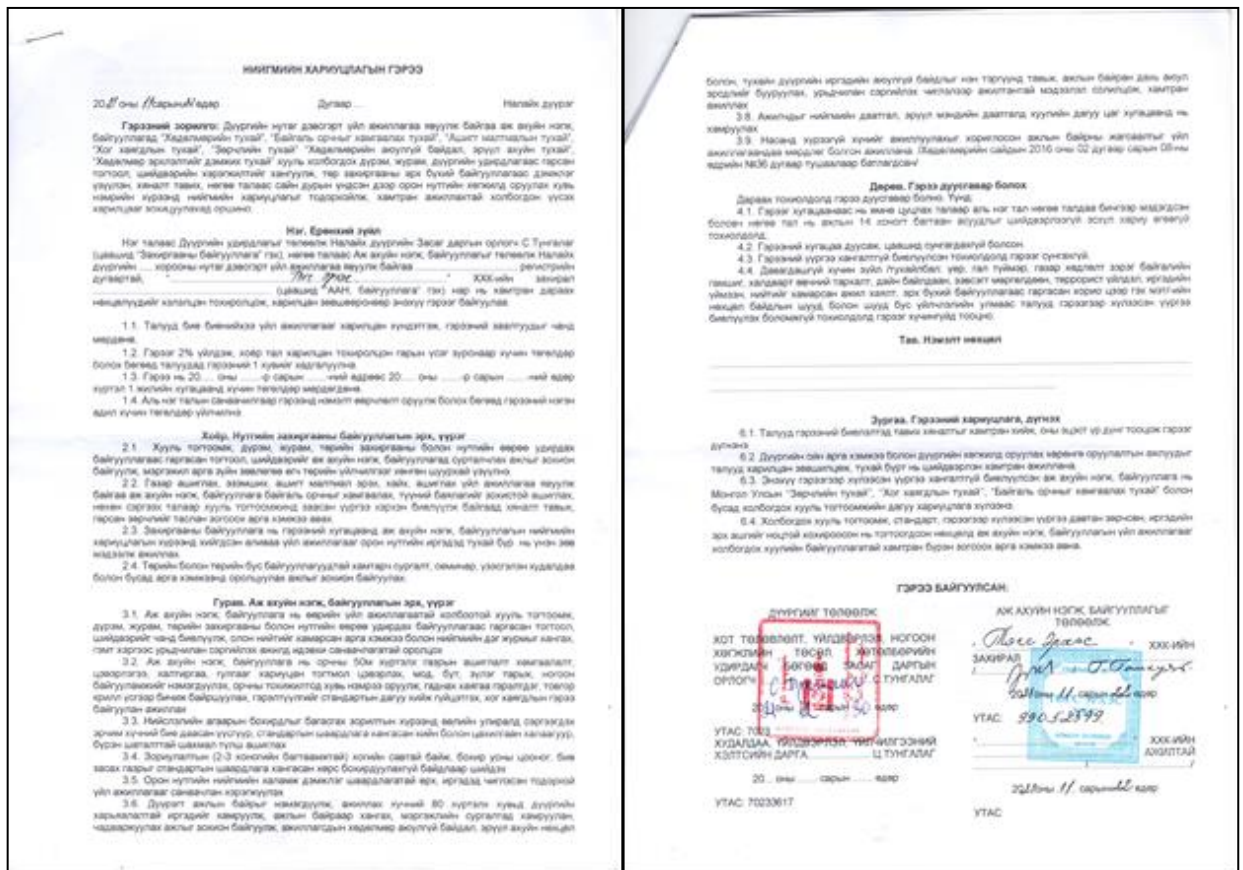
Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хүчинтэй

Зураг 3.18. Агаар, дуу чимээний хэмжилтийн үр дүн

3.9. АЙМАГ, НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ШААРДЛАГААР БИЕЛҮҮЛСЭН АРГА ХЭМЖЭЭ

Манай компани Налайх дүүрэгтэйгээ жил бүр “Нийгмийн хариуцлагын гэрээ”-г шинэчлэн байгуулж хамтран ажилладаг болно.

Налайх дүүргийн хүсэлтийн дагуу дүүргийн камержуулалтын ажилд бусад аж ахуйн нэгжүүдийн хамт оролцсон ба энэ ажилд “Төгс-Эрхэс” ХХК нийт 1'347'000.0 төгрөгөөр дэмжиж хамтран ажиллав.

Зураг 3.19. Нийгмийн хариуцлагын гэрээ, 2021-2023 он

3.10. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлт

Тухайн жилийн буюу 2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөг бүрэн биелүүлж ажилласан ба холбогдох тайлбар, үзүүлэлтүүдийг дараах хүснэгтэнд харууллаа.

Хүснэгт 3.5. Удирдлага зохион байгуулалтын талаар авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ

№	Авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Хугацаа, давтамж	Хэрэгжүүлэгч	Зардал, мян.төг
1	Байгаль орчны асуудал хариуцсан мэргэжлийн байгууллагатай гэрээ байгуулж, зөвлөгөө авч ажилласан	2023 онд	“Төгс-Эрхэс” ХХК	500.0
2	Шаврын орд, үйлдвэрийн ажилчдад хөдөлмөр хамгаалал аюулгүй ажиллагааны дүрмийн талаар сургалт, семинарыг тогтмол зохион байгуулсан	Жил бүр	“Төгс-Эрхэс” ХХК	250.0
3	Ажилчдыг хөдөлмөр хамгааллын хэрэгслээр бүрэн хангаж ажиллуулсан	Төслийн үйл ажиллагааны явцад	“Төгс-Эрхэс” ХХК	Дотоод төлөвлөлтөөр
4	Ажилчдыг нарийн мэргэжлийн эмчийн үзлэгт хамруулсан	Жилд 1 удаа	“Төгс-Эрхэс” ХХК	250.0
5	Гал унтраах хэрэгслээр үйлдвэрийн гадаад орчныг бүрэн хангах арга хэмжээ авах, галыг унтраах талаар арга хэмжээ зохион байгуулсан	Жил бүр	“Төгс-Эрхэс” ХХК	Дотоод төлөвлөлтөөр
6	Байгаль орчны аудит хийлгэсэн	2 жил тутамд	“Төгс-Эрхэс” ХХК	Дотоод төлөвлөлтөөр
7	Орон нутгаас тавьсан санал хүсэлтийг харилцан тохиролцож шийдвэрлэж байсан	Төслийн хугацаанд	“Төгс-Эрхэс” ХХК	Дотоод төлөвлөлтөөр
Нийт дүн				1'000.0

“Төгс-Эрхэс” ХХК нь Налайх дүүргийн 40 гаруй иргэдийг ажлын байраар ханган үйл ажиллагаагаа явуулж байна.

Бид цаашдын үйл ажиллагааныхаа явцад ажиллах хүчнийхээ эрүүл, аюулгүй ажиллах нөхцлийг бүрдүүлж байгаль орчинд ээлтэй, сөрөг нөлөөлөл багатайгаар үйл ажиллагаагаа явуулах бүх шатны арга хэмжээгээ сайжруулан ажиллах болно.

3.11. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө, ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ НӨЛӨӨЛӨЛД ӨРТӨГЧ ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

"Төгс-Эрхэс" ХХК нь жил бүр БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад тайлан хүргүүлэх ба байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, орон нутгийн байцаагч, бүх шатны Засаг дарга, байгаль орчны төрийн бус байгууллага, нутгийн иргэдэд тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг хүргүүлж ажилладаг.

БОМТ-ний хэрэгжилтийг тайлагнах, хэлэлцүүлэх төлөвлөгөө болон биелэлтийг дараах хүснэгтэд үзүүлэв.

Хүснэгт 3.6. Олон нийтэд төлөвлөгөөний биелэлтийг тайлагнах хуваарь

БОМТ хэрэгжилтийг тайлагнах, хэлэлцүүлэх байгууллагууд		Тайлагнах, хэлэлцүүлэх хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Хугацааны тов	Зохион байгуулах газар
Нийслэлийн байгаль орчны газар, БОАЖЯ	Хорооны ИНХ	Хуралд танилцуулах	БОМТ-ийн 2023 оны хэрэгжилтийн тайлан	11-р сарын 01-ний өдрийн дотор	Хорооны төв
	Дүүргийн ЗД, БОХХБайцаагч	Уулзалт			Дүүргийн төв
Төрийн захиргааны төв байгууллага	БОАЖЯ-ны ХБОБНУГ-т	Тайлан, төлөвлөгөөг тайлан хэлбэрээр болон Файл хэлбэрээр	2023 оны БОМТ	12-р сарын 01-ний өдрийн дотор	УБ хот

Бид байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө, уг төлөвлөгөөний биелэлт болон олон нийтэд тайлагнах, байгаль орчны чиглэлээр авч хэрэгжүүлж буй арга хэмжээнүүдээ мэдээллэх, сурталчлах ажлуудаа цаашид илүү сайжруулан ажиллахаар хичээж байна.

3.12. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН НЭГТГЭЛ

2023 онд БОМТ-нд нийт 4'450.0 мян.төг зарцуулахаар төлөвлөсөн ба биелэлтийн гүйцэтгэлээр 7'273.2 мян.төгрөг зарцуулсан буюу +100%-ийн гүйцэтгэлтэй ажилласан үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт 3.7. 2023 оны БОМТ-ний нийт зардал, биелэлтийн үзүүлэлтүүдийн харьцуулалт

№	Арга хэмжээ	Төлөвлөгөөнд тусгагдсан зардал, мян.төг	Биелэлтээр гүйцэтгэсэн ажлын зардал, мян.төг	Гүйцэтгэл, %
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	500.0	600.0	+100%
2	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	2'000.0	2'000.0	100%
3	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	1'000.0	1'000.0	100%
4	Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө	Хамааралгүй	-	-
5	Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	Хамааралгүй	-	-
6	Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	300.0	550.0	+100%
7	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	300.0	518.2	+100%
8	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	350.0	258.0	73.7%
9	Аймаг, нийслэлийн Засаг даргын шаардлагаар биелүүлсэн арга хэмжээ	Төлөвлөгдөөгүй	1'347.0	+100%
10	Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	Зардал төлөвлөгдөөгүй	1'000.0	+100%
11	Олон нийтэд тайлагнах төлөвлөгөө	Зардал төлөвлөгдөөгүй	Тайлагнасан	100%
Нийт дүн		4'450.0	7'273.2	+100%

ДҮГНЭЛТ

Улаанбаатар хотын Налайх дүүргийн нутагт орших “Төгс-Эрхэс” ХХК-ний “Ногоон толгой-1” тоосгоны шаврын уурхайн 2023 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайланг БОАЖ-ын сайдын 2019 оны 10-р сарын 29-ний өдрийн А/618 тоот тушаалаар баталсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”-ын дагуу боловсрууллаа.

Шавар олборлолт, тоосго үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаа явуулах явцад нөлөөлөлд голчлон өртөгч нь хөрс, ургамал, агаар, газрын ба геологийн тогтоц юм.

Иймд сөрөг нөлөөллийг бууруулах, нөхөн сэргээх зэрэг ажлуудыг тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасны дагуу хэрэгжүүлж, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт заагдсан арга хэмжээг цаг тухайд нь гүйцэтгэж, үр дүнд нь дүгнэлт хийн ажиллалаа.

2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд нийтдээ 4'450'000.0 (Дөрвөн сая дөрвөн зуун тавин мянган) төгрөг зарцуулахаар төлөвлөгдсөн.

“Төгс-Эрхэс” ХХК нь 2023 онд БОМТ-ний биелэлтийн гүйцэтгэлд нийт 7'273.2 мян.төгрөг зарцуулсан нь төлөвлөгөөнд тусгасан зардлын үзүүлэлттэй харьцуулахад +100%-ийн гүйцэтгэлтэй ажилласан үзүүлэлттэй байна.

Бид цаашдын үйл ажиллагааныхаа явцад байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө, уг төлөвлөгөөний биелэлтийн ажлуудыг холбогдох хууль, журам, стандарт, аргачлалуудад нийцүүлэн тогтмол сайжруулж ажиллах болно.